

Kääntäminen komissiossa: mikä on tilanne kaksi vuotta laajentumisen jälkeen?

Euroopan unioni on nyt kahden vuoden ajan työskennellyt 25 jäsenvaltion kanssa 20 virallisella kielellä. Lisäksi se valmistautuu toivottamaan uudet jäsenvaltiot ja uudet kielet tervetulleiksi vuonna 2007. Sen kielijärjestelmän moninaisuus tekee siitä ainutlaatuisen maailmassa. Monikielisyys on Euroopan yhdentymisprosessin peruseräjä, sillä se vahvistaa kansalaisten oikeuksia ja unionin legitimitettä. Unioni säättää lakeja, jotka sitovat sen kansalaisia ja yrityksiä suoraan. Jotta EU:n politiikkaa voitaisiin soveltaa asianmukaisesti ja jotta sillä voisi olla todellista merkitystä, sitä on voitava ymmärtää. Kielellä on tältä osin merkitystä. Kaikilla EU:ssa on oikeus osallistua unionin rakentamiseen – ja tähän kannustetaan – ja kaikkien on voitava antaa panoksensa omalla kielellään. Yhdeksän uuden virallisen kielen – latvian, liettuan, maltan, puolan, slovakian, sloveenin, tšekin, unkarin ja viron – ottaminen osaksi kielijärjestelmää yhdellä kertaa toukokuussa 2004 oli ennenkuulumaton tilanne komissiossa, ja sen kielipalvelujen on täytynyt ottaa käyttöön joitakin innovatiivisia toimintamalleja tästä haasteesta selviytyäkseen. Viimeisimmän laajentumisen siirtymäkaudesta on kulunut yli puolet ja lähitulevaisuudessa on odotettavissa uusien maiden liittyminen, joten nyt on sopiva aika tarkastella tähänastista tilannetta.

1. Kuka vastaa kääntämisen osalta mistäkin EU:n toimielimissä?

Kullakin toimielimellä (komissiolla, neuvostolla, Euroopan parlamentilla, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealla ja alueiden komitealla, tuomioistuimella sekä tilintarkastustuomioistuimella) on oma käännöspalvelunsa, joka vastaa kyseisen toimielimen asiakirjojen kääntämisestä.

Komission käännösosasto on huomattava, koska sillä on yhteisön lainsäädännön laadinnassa aloiteoikeus ja valvontatehtävä.

Komission käännöstoimen pääosastossa työskentelee noin 2 200 työntekijää, jotka pyrkivät täyttämään komission käännöstarpeet ja kielellistä neuvontaa koskevat tarpeet kaikenlaisen kirjallisen viestinnän (Internetissä oleva aineisto mukaan luettuna) osalta, tukemaan ja vahvistamaan monikielisyyttä Euroopan unionissa ja tuomaan unionin politiikan lähemmäs kansalaisia ja edistämään näin unionin legitimitettä, avoimuutta ja tehokkuutta.

Kun EU saa uuden jäsenmaan, voimassa oleva EU:n lainsäädäntö (yhteisön säännöstö) – noin 90 000 sivua perustamissopimuksia ja johdettua oikeutta, jota on annettu kyseisen maan liittymispäivään mennessä – on käännettävä tuon maan kielelle. Käännöstyöstä ovat vastuussa kyseisen maan viranomaiset, mutta yhteisön toimielimet vastaavat käännettyjen tekstien viimeistelemisestä ja julkaisemisesta Euroopan unionin virallisen lehden erityispainoksessa.

Tavallisesti komissio avustaa liittymisneuvotteluja käyviä maita ottamalla tilapäisiä harjoittelijoita, antamalla kääntäjien koulutustarpeita koskevaa opastusta ja kehittämällä terminologiaresursseja.

2. Millainen on käännöstoimen pääosaston organisaatio?

Puolet käännöstoimen pääosaston henkilöstöstä työskentelee Brysselissä ja puolet Luxemburgissa. Joitakin kääntäjiä työskentelee pääosaston paikallistoimistoissa, joita on useimpien komission edustustojen yhteydessä jäsenvaltioissa.

Pääosasto on organisatorisista syistä jaettu kielittäin siten, että kukin virallinen kieli muodostaa erillisen kieliosaston. Kieliosastot on edelleen jaettu yksiköihin, jotka erikoistuvat tiettyihin aihealueisiin. Kussakin yksikössä on keskimäärin 20 kääntäjää.

Kieliosastoissa kääntäjät erikoistuvat kääntämään tiettyjä Euroopan komission politiikan osa-alueita käsitteleviä asiakirjoja: maatalous, kilpailu, talous- ja rahapoliittiset asiat, koulutus ja kulttuuri, työllisyys, energia, ympäristö, ulkosuhteet, aluepolitiikka ja paljon muuta.

Kielikohtaisten osastojen lisäksi käännöstoimen pääosastossa on nyt kielirajat ylittävä verkkokäännöksiin erikoistunut yksikkö. Kansalaiset voivat näin ollen pian saada Internetistä perustietoa EU:n toiminnasta virallisilla kielillä.

3. Mikä on tilanne kaksi vuotta viimeisimmän laajentumisen jälkeen?

Henkilöstön rekrytointi

Yhdeksän uuden kielen kääntäjät on käännöstoimen pääosastossa sijoitettu Luxemburgiin ja maiden pääkaupungeissa sijaitseviin paikallistoimistoihin.

Pääosasto oli **huhtikuun 2006 loppuun mennessä** ottanut palvelukseensa **473 kokopäiväistä kääntäjää**. Tämä on **94 prosenttia** kielikohtaisesta kääntäjien kokonaistarpeesta. Yli kahdella kolmanneksella kääntäjistä on kuitenkin edelleen määräaikainen sopimus rekrytointiprosessin ollessa vielä käynnissä.

Seuraavasta taulukosta näkyy tämänhetkinen tilanne kielittäin.

Kääntäjien määrä (Luxemburgissa ja paikallistoimistoissa) 1. huhtikuuta 2006

Osasto	CS	ET	HU	LT	LV	MT	PL	SK	SL	Yht.
Määrä	46	60	53	64	53	30	58	55	54	473

Pääosasto sai lisäksi oikeuden hankkia lisäkääntäjiä uusista jäsenvaltioista **kansallisiksi asiantuntijoiksi** määräajaksi. Vuoden 2004 haun perusteella on saatu 8 henkilöä. Uudesta vuoden 2005 hausta on saatu 7 vahvistettua hakemusta.

Tukihenkilöstön määrä (27) on edelleen jäljessä vuoden 2006 loppuun kaavailuista yhteensä 126 henkilöstä. Tukihenkilöstön hankkimiseksi on tämän vuoksi vuoden 2006 puolivälissä suunnitteilla uusi toimielinten välinen kilpailu. Johtohenkilöstön palkkaaminen on samaten edelleen kesken.

Lisäksi pääosasto teettää käännöksiä **freelance-kääntäjillä ja käännöstoimistoilla**, jotka on valittu tarjouskilpailulla vuonna 2003. Sen listoilla on vuonna 2004 liittyneiden yhdeksän kielen osalta noin 200 palveluntarjoajaa.

Käännösresurssit on yhdeksän uuden kielen osalta määrä saada lopulliseen valmiuteen vuoden 2006 loppuun mennessä.

Tuotanto:

Käännöstoimen pääosaston kääntämien sivujen kokonaismäärä oli 1 324 231 sivua vuonna 2005, kun kaikki 20 virallista kieltä lasketaan yhteen.

Käännösmäärä yhdeksän uuden kielen osalta ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden (2005) aikana oli **455 232 sivua**.¹ Kullekin uudelle kielelle käännettiin noin 52 700 sivua – lukuun ottamatta maltaa, jolle käännettiin noin 33 500 sivua.² Lakisääteinen määräys, jonka mukaan EU:n lainsäädäntö on julkaistava kaikilla 20 virallisella kielellä virallisessa lehdessä, on täytetty liittymispäivästä alkaen (ja maltan osalta on hyväksytty poikkeus).

Kysynnän hallinta:

Komissio ryhtyi toukokuussa 2004 käytännön toimiin, joihin kuului kysynnän hallintaa koskevan strategian käyttöönotto, yhdeksän uuden kielen mukaantulosta selviytymiseksi.

Komission osastoja kehoitettiin ensinnäkin tuottamaan **lyhyempiä asiakirjoja** – tiedonantojen ja perustelujen vakiopituudeksi asetettiin enintään 15 sivua (liittymistä ennen tämä oli keskimäärin 37 sivua). Tämän toimenpiteen tarkoituksena oli myös parantaa viestintää kansalaisten kanssa tekemällä teksteistä yksinkertaisempia.

Käännettävät asiakirjat asetettiin lisäksi **prioriteettijärjestykseen**. Etusijalle asetetaan ne asiakirjat, joiden käännettämiseen komissiolla on oikeudellinen velvoite tai joiden käännettämiseen se on sitoutunut poliittisesti. Näitä ovat julkiset viestit Euroopan kansalaisille ja yrityksille, säädökset, joista komissio on yksinään vastuussa, kaikki lainsäädäntöehdotukset sekä kaikki sulautuma-, valtioneuvosto- ja kilpailupäätökset.

Kysynnän hallintaa koskevaa strategiaa tarkasteltiin 15 toimintakuukauden jälkeen heinäkuussa 2005, jotta voitiin arvioida sen toimintaa ja ottaa oppia erityisesti uusien virallisten kielten mukaantuloa silmällä pitäen. Tarkastelu osoitti, että komissio oli strategian ansiosta kyennyt täyttämään perustamissopimuksen nojalla sille kuuluvat lakisääteiset käännettämisvelvoitteensa. Komissio päätti – **muutamin mukautuksin** – **soveltaa strategiaa edelleen** ainakin vuoden 2006 loppuun saakka.

¹ Vakiosivuksi määritellään komissiossa 1 500 merkkiä ilman välilyöntejä.

² Neuvosto hyväksyi 1. toukokuuta 2004 **Maltan viranomaisten pyynnöstä poikkeuksen**, jonka mukaan Euroopan unionin ei kolmen vuoden aikana 1. toukokuuta 2004 alkaen tarvitse julkaista kaikkia säädöksiä maltan kielellä EU:n virallisessa lehdessä.

Laadunvarmistus:

Käännöstoimen pääosastolla on käytössä asiakirjojen luokitteluun perustuva laadunvarmistusjärjestelmä. Kaikki julkaistaviksi tarkoitetut käännökset tarkastetaan aina, olipa ne tehty komission sisällä tai ulkoisesti. Tiedon saamiseksi tai ymmärtämisen avuksi pyydetty käännökset tarkastetaan vain tarvittaessa.

Terminologian yhtenäisyys taataan käyttämällä käännösmuisteja ja tietokantoja, jotka sisältävät yhteisön kannalta olennaisia ydintermejä. EU:n kymmenen uuden jäsenvaltion kielten ja odotettavissa olevien uusien kielten osalta näitä resursseja alettiin rakentaa silloin, kun yhteisön säännöstöä alettiin kääntää. Kehitystyö on ennen laajentumista ja sen jälkeenkin jatkunut pääosaston tuella.

Koulutus:

Käännöstoimen pääosaston koulutuspolitiikka laajentumisen suhteen on kaksiosainen. Pääosasto tarjoaa omalle henkilöstölleen koulutusta luodakseen valmiuksia kääntää uusista kielistä vanhoille EU:n kielille. Kymmenen uuden jäsenvaltion kielten opiskelu esimerkiksi aloitettiin jo niinkin aikaisin kuin vuonna 1998. Huhtikuussa 2006 **88** kääntäjää nykyisistä kieliosastoista opiskeli näitä kieliä. **111** oli suorittanut kaikki kielikurssitasot ja kykeni toimimaan näillä kielillä. Lisäksi **79** kääntäjää on alkanut opiskella bulgariaa, romanian, kroatiaa ja turkkia seuraaviin laajentumisiin valmistautumiseksi. Tähän mennessä **27** kääntäjää on suorittanut kaikki kielikurssitasot.

Uusista jäsenvaltioista palkatuille kääntäjille käännöstoimen pääosasto antaa koulutusta laajimmin käytetyistä kielistä (lähinnä englanti tai ranska), pääosaston tietotekniikkaympäristöstä ja kääntämisen apuvälineistä sekä komission käsittelemistä aihepiireistä.

4. Miten Euroopan komissio valmistautuu uusien kielten tuloon?

Bulgaria ja romanian:

Käännöstoimen pääosasto on asettanut **vuoden 2007 laajentumista käsittelevän erityistyöryhmän** varmistamaan, että bulgarian ja romanian kielten tuloon on valmistauduttu hyvin.

Pääosasto järjesti helmikuussa 2005 Bukarestissa ja Sofiassa **kielellisistä valmisteluista keskustelua** varten kokouksia seuraavien tahojen kanssa: kansalliset viranomaiset, kääntämistä koordinoivat yksiköt, jotka vastaavat liittymiseen mennessä annetun yhteisön säännöstön kääntämisestä romaniaksi ja bulgariaksi, sekä yliopistot, jotka kouluttavat ammattikäntäjiä, ja lingvistien ammattijärjestöt.

Kääntämisen paikallistoimistot avattiin komission lähetystöissä Bukarestissa ja Sofiassa vuonna 2005.

Tammikuussa 2006 komissioon saapuivat ensimmäiset **20 romanialaista ja 16 bulgarialaista kääntäjää**, jotka käännöstoimen pääosasto oli rekrytoinut sopimussuhteiseksi henkilöstöksi valmistelevaan kääntämisinfrastruktuuria ja kääntämisen apuvälineitä. **Lopullisena tavoitteena on rekrytoida 60 kääntäjää kieltä kohden.** Tavoitteena on tarjota näille kielille liittymispäivästä alkaen samantasoinen palvelu kuin siihen mennessä on saatavilla vuonna 2004 käyttöönnotetuille yhdeksälle kielelle.

Vakinaisten virkamiesten palkkaamiseksi julkaistiin marraskuussa 2005 **toimielinten välinen kilpailu**. Kirjalliset kokeet on määrä pitää heinäkuun lopulla, ja varallaololuettelon on tarkoitus olla käytettävissä tammikuussa 2007.

Tukihenkilöstön valintamenettelyn tuloksena on laadittu varallaololuettelo, jolla on 8 romanialaista ja 8 bulgariaista avustajaa. Näiden luetteloiden pohjalta on tarkoitus palkata henkilöstöä vuoden 2006 loppuun mennessä.

liri:

lirille myönnettiin EU:n virallisen kielen asema kesäkuussa 2005 annetulla neuvoston asetuksella. Kääntäminen iiriin ja iiristä alkaa käytännössä 1. tammikuuta 2007, jolloin asetus tulee voimaan. On kuitenkin pyydetty samanlaista **poikkeusta** kuin maltan kohdalla, joten kaikkia säädöksiä ei käännetä iiriksi viiden vuoden siirtymäkauden aikana. **Iiriksi käännetään ainoastaan Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamat asetukset sekä kansalaisilta saatu ja kansalaisille osoitettu kirjeenvaihto.**

Käännöstoimen pääosasto on perustanut **iirin kielen käännösyksikön**. Kesään 2006 mennessä käynnistetään toimielinten välinen **kilpailu henkilöstön hankkimiseksi**.

Espanjan alueelliset kielet:

Komissio sopi joulukuussa 2005 hallintojärjestelystä Espanjan kanssa baskin, katalaanin ja galegon käytöstä komissiossa. Järjestely perustuu neuvoston kesäkuussa 2005 hyväksymiin päätelmiin, joissa sallittiin sellaisten alueellisten kielten käyttö EU:n toimielimissä, joilla on virallisen kielen asema jossakin jäsenvaltion alueen osassa. **Espanjan hallitus on nimennyt elimen kääntämään näiden kolmen kielen ja espanjan välillä.**

5. Kuinka paljon yhteisön säännöstöstä on vielä kääntämättä ja mikä on tämänhetkinen tilanne?

Bulgarian ja Romanian liittymistä edeltävän yhteisön säännöstön kääntäminen näille kielille on ollut kyseisissä maissa toimivien käännösyksiköiden vastuulla. Komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin oikeudellisten yksikköjen tarkastettua lopulliset tekstit ne toimitetaan – heti, kun ne ovat valmiit – Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolle julkaistaviksi virallisen lehden erityispainoksessa.

Tähän mennessä bulgariaksi ja romaniaksi on saatu käännettyä arviolta alle **50 prosenttia** yhteisön säännöstön muodostavista **asiakirjoista**.

Ennen lopullisen tekstin julkaisemista EUVL:ssä ne tulevat saataville sähköisessä muodossa EU:n oikeudellisessa tietokannassa Eur-Lexissa neuvoston ja komission oikeudellisten tarkastajien todentamina.

Primaarilainsäädäntö on ollut saatavilla **iiriksi** Irlannin liittymisestä vuonna 1973 alkaen. Vastuu vielä kääntämättä olevan yhteisön säännöstön kääntämisestä iiriksi kuuluu Irlannin viranomaisille.

6. Kuinka paljon kääntämisestä aiheutuu kuluja EU:n talousarvioon?

Vuonna 2003 ennen laajentumista väestömäärän ollessa 379 miljoonaa kaikkien EU:n toimielinten käännösmenot olivat vuosittain **541 miljoonaa euroa**. Käännöstoimen pääosaston käännöstoiminta maksoi 230 miljoonaa euroa. Kansalaista kohden menot olivat 1,45 euroa (kaikki toimielimet) ja 0,60 euroa (pelkästään komissio) vuodessa.

Vuoden 2006 lopulla, jolloin vuoden 2004 laajentumisen jälkeinen siirtymäkausi päättyi, väestömäärän ollessa 453 miljoonaa kaikkien toimielinten käännösmenoiksi (kun ne ovat päässeet täyteen toimintakuntoon) ennakoidaan noin **800 miljoonaa euroa** vuodessa, mihin sisältyy käännöstoimen pääosaston **300 miljoonaa euroa**. Kansalaista kohden menot ovat 1,76 euroa (kaikki toimielimet) ja 0,66 euroa (komissio) vuodessa.

Käännöskustannuksiin sisältyvät palkat, sosiaaliturva, yleiskustannukset, freelance-käännökset ja toimintakustannukset; niihin eivät sen sijaan sisälly jäsenvaltioille muun muassa kääntäjien kouluttamisesta tai yhteisön säännösten käännättämisestä aiheutuvat kustannukset.

Kun iiristä tulee virallinen kieli ja Bulgaria ja Romania liittyvät EU:hun **1. tammikuuta 2007**, käännöskustannusten oletetaan nousevan **noin 30 miljoonalla eurolla** kaikkien toimielinten osalta.

Lisätietoja:

http://europa.eu.int/comm/dgs/translation/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/lang/languages/index_fi.html